

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 234/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. augusta 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. R. B. – E., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. R., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Obo 82/07 z 13. septembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. R. B. – E. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2007 doručená sťažnosť JUDr. R. B. – E., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. R., B., ktorou namietal porušenie svojho „základného práva na prístup k súdu a na spravodlivý proces“ podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a „práva, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná“ podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Obo 82/07 z 13. septembra 2007 (ďalej len „uznesenie z 13. septembra 2007“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: «Dňa 07. 02. 1994 podala obchodná spoločnosť S. p., a. s., B. ako navrhovateľ proti odporcovi - „Fa E. B.“ na vtedajší Mestský súd v Bratislave (teraz Krajský súd v Bratislave) návrh na vymáhanie peňažnej pohľadávky vo výške 154.848.333,- Sk s príslušenstvom. Konanie o tomto návrhu bolo vedené pod spis. zn. 27Cb 24/94. V priebehu konania súd viackrát vyzýval navrhovateľa na upresnenie obchodného mena odporcu, nakoniec sa uspokojil, i keď nesprávne, s označením JUDr. R. B. - E...

Sťažovateľ je fyzická osoba podnikateľ, ktorému živnostenské oprávnenie vzniklo dňa 02. 02. 1993...

Súd nariadil pojednávanie na termín 23. 01. 2007. Dňa 17. 01. 2007 o 10.00 hod. do spisu nazrel právny zástupca sťažovateľa JUDr. J. R., ktorý súčasne založil do spisu plnú moc na zastupovanie v konaní. Navrhovateľ následne v ten istý deň o 12.55 hod. vzal celý návrh späť... Súd na pojednávaní uznesením konanie zastavil...

Dňa 24. 01. 2007 právny zástupca sťažovateľa predložil súdu vyčíslenie trov právneho zastúpenia. Na žiadosť sťažovateľa do vyčíslenia zahrnul i úkony, ktoré vo veci vykonal sťažovateľ ako advokát osobne, pričom i súd konal a komunikoval s JUDr. B. ako advokátom...

Dňa 08. 03. 2007 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa doručené uznesenie súdu č. 27Cb 24/94-191, ktorým zastavil konanie a sťažovateľovi nepriznal trovy konania. Súd v odôvodnení uviedol, že sťažovateľ uplatnil náhradu svojich trov právneho zastúpenia vo výške 1.831.059,- Sk podľa vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb., čo však je v rozpore s obsahom spisu a podania sťažovateľa, ktorým predmetné trovy vyčíslil vo výške 6.207.291,- Sk za obdobie 23. 11. 1994 do 23. 01. 2007. Súd teda rozhodol iba o časti uplatnenej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa, čo potvrdzuje i dôvodová časť uznesenia, kde súd uvádza, že odporcovi by náhrada trov konania patrila, avšak neuplatnil si ju za obdobie existencie právneho zastúpenia, čo však, ako už bolo uvedené, nebolo pravdou.

Dňa 23. 03. 2007 sťažovateľ podal odvolanie proti uvedenému uzneseniu

27Cb 24/94-191, na ktoré však Najvyšší súd SR ako odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil uznesením 6Obo 82/07 zo dňa 13. 09. 2007, ktoré bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa doručené dňa 04. 10. 2007. V dôvodovej časti sa uvádza, že úkony právnej služby advokáta JUDr. R. B. v podstate neexistujú a úkony právnej služby poskytnuté advokátom JUDr. J. R. sú neúčelne poskytnuté.“

Sťažovateľ k porušeniu ním označených základných a iných práv uznesením najvyššieho súdu z 13. septembra 2007 uviedol: „Najvyšší súd SR uznesením č. 6Obo 82/07 zo dňa 13. 09. 2007, ktorým potvrdil uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. 27Cb 24/94-191 zo dňa 23. 01. 2007 v časti náhrady trov konania, rozhodol i o tej časti náhrady trov konania sťažovateľa, o ktorej prvostupňový súd vôbec nerozhodoval, čo samo o sebe zakladalo odvolací dôvod a Najvyšší súd SR ako odvolací súd mal podľa názoru sťažovateľa, pokiaľ sám náhradu trov nepriznal, vrátiť vec prvostupňovému súdu na doplňujúce rozhodnutie.

Avšak Najvyšší súd SR ako odvolací súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol bez pojednávania, bez možnosti riadneho i mimoriadneho opravného prostriedku, čím sťažovateľovi odňal možnosť konať pred súdom, čo je síce dovolací dôvod, avšak dovolanie nie je podľa § 239 ods. 3 OSP v tejto veci prípustné. Túto skutočnosť umocňuje právny názor prvostupňového súdu v napadnutom uznesení, že sťažovateľovi by náhrada trov konania patrila vzhľadom na späťvzatie návrhu navrhovateľom z dôvodov na jeho strane.

Týmto konaním Najvyšší súd SR ako odvolací súd tiež porušil zásadu dvojinštančnosti súdneho konania, lebo o časti nároku sťažovateľa na náhradu trov právneho zastúpenia (advokátom JUDr. J. R.) rozhodoval iba odvolací súd bez toho, aby o tejto časti predtým rozhodol prvostupňový súd. Teda sťažovateľovi takýmto postupom a rozhodnutím bolo odňaté právo na konanie o veci na prvostupňovom súde, a v podstate i právo na riadny opravný prostriedok ohľadom časti, o ktorej prvostupňový súd nerozhodol.“

Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vo veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné práva sťažovateľa JUDr. R. B. – E. na prístup k súdu a na spravodlivý proces upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo, aby jeho záležitosť

bola spravodlivo prejednaná, upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 6Obo 82/07 zo dňa 13. 09. 2007 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 6Obo 82/07 zo dňa 13. 09. 2007 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi JUDr. R. B. – E. priznáva náhradu trov konania, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. R., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) bolo vedené pod sp. zn. 27 Cb 24/94 konanie vo veci žalobcu A. – S. p., a. s., proti sťažovateľovi ako žalovanému označené ako „*JUDr. R. B. – E., B.*“ o zaplatenie 154 848 333 Sk s príslušenstvom. Krajskému súdu bol žalobcom 7. februára 1994 podaný žalobný návrh.

Žalobca 17. januára 2007 svoju žalobu vzal späť a navrhol konanie vo veci zastaviť.

Sťažovateľ si uplatňoval a vyčíslil trovy súdneho konania za úkony právnej pomoci, ktoré mali byť poskytnuté sťažovateľom ako advokátom v prospech sťažovateľa ako účastníka súdneho konania v postavení žalovaného, ako aj za úkony právnej pomoci poskytnuté advokátom JUDr. J. R., v prospech sťažovateľa ako žalovaného na základe plnej moci zo 17. januára 2007.

Na základe späťvzatia žaloby krajský súd uznesením č. k. 27 Cb 24/94-191 z 23. januára 2007 (ďalej len „uznesenie z 23. januára 2007“) konanie vo veci zastavil a žalovanému (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľovi, pozn.) nepriznal náhradu trov konania.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu z 23. januára 2007 v časti výroku o trovách konania odvolanie, na základe ktorého najvyšší súd uznesením z 13. septembra 2007 napadnutý výrok uznesenia krajského súdu z 23. januára 2007 o trovách konania potvrdil.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 13. septembra 2007.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnymi závermi všeobecného súdu, ktoré sa podľa neho opierajú o nesprávny výklad zákonných ustanovení a sú v rozpore so skutkovým stavom veci, a to v časti rozhodovania o trovách konania sťažovateľa.

Podľa sťažovateľa krajský súd nerozhodol o celom ním uplatnenom nároku na náhradu trov konania. Je toho názoru, že o časti ním uplatneného nároku rozhodoval prvýkrát až najvyšší súd v odvolacom konaní, čím bola porušená zásada dvojinstančnosti súdneho konania, ako aj ním označené základné a iné práva uznesením najvyššieho súdu z 13. septembra 2007.

Ako ďalší dôvod porušenia označených základných a iných práv uznesením najvyššieho súdu z 13. septembra 2007 uviedol sťažovateľ rozhodnutie najvyššieho súdu o ním podanom odvolaní proti uzneseniu krajského súdu z 23. januára 2007 v časti jeho výroku o trovách konania bez nariadenia pojednávania vo veci.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa

obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu z 13. septembra 2007 konštatuje, že v ňom nemožno ustáliť prvky arbitrárnosti, ktoré by nasvedčovali nesprávosti skutkových a právnych záverov namietaných sťažovateľom alebo ktoré by spočívali v nedostatočnom zistení skutkového stavu veci, nesprávnych právnych záveroch, či nedostatočnom odôvodnení záverov najvyššieho súdu.

Najvyšší súd v uznesení z 13. septembra 2007 okrem iného uviedol: „Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) vec prejednal v zmysle § 212 ods. 1, § 214 ods. 2 písm. c/ OSP bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

Podstatou odvolacieho konania je právna otázka, či advokát, ktorý je súčasne štatutárnym orgánom právnickej osoby vystupujúcej ako účastník konania, môže v mene tejto právnickej osoby súčasne konať pred súdom ako štatutárny zástupca a zastupovať ju ako advokát respektíve udeliť si plnú moc v jej mene. Podľa výpisu z obchodného registra bol JUDr. R. B. od 17. októbra 1994 jediným štatutárnym orgánom žalovaného.

V zmysle § 21 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, za právnickú osobu koná štatutárny orgán alebo pracovník (člen), ktorý preukáže, že je oprávnený za ňu konať.

Konanie štatutárneho orgánu je priamym a neobmedzením konaním právnickej osoby -účastníka konania vo vzťahu k tretím osobám, na rozdiel od konania zástupcu, ktorý vystupuje v konaní až na základe právneho úkonu - udelenia plnomocenstva účastníkom konania a koná za účastníka obmedzene tak časovo ako aj vecne. Občiansky súdny poriadok preto jednoznačne rozlišuje postavenie účastníka konania a jeho zástupcu. Dvojaké postavenie tej istej osoby by vlastne znamenalo nelogické presunutie práva štatutárneho orgánu konať za právnickú osobu na zástupcu, ktorý ex lége už je nositeľom a vykonávateľom týchto práv ako štatutárny orgán. Z uvedeného dôvodu je plná moc udelená žalovaným dňa 1. mája 2003 JUDr. B. v rozpore so zákonom tak, ako to konštatoval aj súd prvého stupňa, a preto nemohli JUDr. B. vzniknúť žiadne práva spojené so statusom advokáta v konaní. Už len zo samotnej tejto skutočnosti bez ďalšieho nie je daný dôvod pre priznanie trov právneho zastúpenia vyúčtovaných za úkony právnej služby realizované JUDr. R. B. Preto sa odvolací súd nezaoberal ostatnými námietkami odvolateľa, ktoré boli pre posúdenie veci irelevantné.

Pokiaľ ide o trovy právneho zastúpenia za úkony právnej služby vyúčtované advokátom JUDr. R., tieto nie je možné považovať za účelne vynaložené tak, ako to predpokladá ustanovenie § 142 ods. 1 OSP Plná moc bola menovanému udelená dňa 17. januára 2007, teda v ten istý deň ako došlo k späť vzatiu žalobného návrhu. Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že späťvzatie žalobného návrhu bolo žalovanému doručené dňa 17. januára 2007 (číslo listu 199). Právny zástupca žalovaného sa teda už nezaoberal meritom súdneho sporu a právne zastúpenie sa v tomto štádiu konania stalo nadbytočným. Vzhľadom k tomu, že k zastaveniu konania došlo pred začatím pojednávania vo veci samej a súhlas žalovaného k zastaveniu konania tak nebol potrebný (§ 96 ods. 3 OSP), účasť právneho zástupcu na pojednávaní dňa 23. januára 2007 a rovnako poradu s klientom v tento istý deň nieje možné považovať za účelný a hospodárny úkon právnej pomoci.

Z týchto dôvodov odvolací súd odvolaniu žalovaného nevyhovел a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 23. januára 2007, č. k. 27 Cb 24/94-191 v napadnutej časti trov konania potvrdil ako vecne správny v zmysle § 219 OSP.“

Ústavný súd poznamenáva, že z obsahu uznesenia krajského súdu z 23. januára 2007, ako i najvyššieho súdu z 13. septembra 2007 je zrejmé, že oba sudy rozhodovali

o sťažovateľom uplatnenom nároku na náhradu trov konania a dospeli k zhodnému záveru o tom, že takýto nárok sťažovateľovi nevznikol. Svoje závery relevantne odôvodnili v časti nároku na náhradu trov právneho zastúpenia v prípade, ak si ich sťažovateľ uplatňoval za úkony právnej pomoci poskytnuté sebe samému, t. j. na základe zastupovania seba samého ako účastníka konania sebou samým ako advokátom. Rovnako z preskúmaného uznesenia je zrejmé aj relevantné odôvodnenie v časti nepriznania sťažovateľovi nároku na náhradu trov právneho zastupovania advokátom JUDr. J. R. Vzhľadom na uvedené nemôže obstať argumentácia sťažovateľa o porušení zásady dvojinštančnosti konania rozhodnutím najvyššieho súdu uznesením z 13. septembra 2007.

Pokiaľ ide o ďalšiu sťažovateľom uvedenú námietku, v ktorej videl porušenie svojich práv, ústavný súd uvádza, že najvyšší súd postupoval v súlade so zákonnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, keď vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu a s ich právnym záverom, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamená ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu z 13. septembra 2007 takéto nie je.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá v celosti, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2008